

kmalu svoj konec liki volapük. Vendar je temu nasprotno.

Kako se je esperanto razširil in koliko zanimanja zbuja, je dokazal najsijajnejše občni shod v Draždanah, kamor je privrela iz najoddaljenejših provinc imponantna množica 2000 duš. Da se esperanto nauči v teku enega meseca, kakor mi je pripovedoval neki Srb, je brčkone resnica, zakaj poleg jedva vzrasle mladine sem opazila, da ima znak na prsih tudi sključena gospa kakor belolasi starček.

Na slušalca vpliva esperanto jako prijetno; je pa tudi v njem obilo italijanskih, oziroma latinskih izrazov s špansko končnico „igo“

Vobče pa je esperanto sestavljen iz francoščine, latinščine, angleščine in enega slovenskega jezika. Tako mi je zatrjeval neki Čeh, ki mi je pravil z navdušenjem, da je izumitelj esperanta Slovan, Rus, dasi nosi nemški priimek.

Izredne koristi je esperanto baje za trgovce in njih obitelji ali brčkone se zanimajo zanj tudi drugi. O priliki zborovanja so imeli tudi službo božjo. Pridigoval pa je esperantski pastor dr. Kühn, ki je predaval gladko, ko da govori v materinščini.

Pod vodstvom dr. Mylosa so se zbrali esperantovci (Busi, Srbi, Angleži, Američani, Holandci, Švedi in Francozi) 16. avgusta v prostorni društveni dvorani. K temu sestanku pa smo imeli dovoljen vstop tudi neesperantovci. Umevno je torej samoobsebi, da je bila obširna sobana natlačena.

Nastopali so s tem internacionalnim narečjem govorniki, ki so razpravljali s tolikim očitnim zanimanjem, da so gotovo navdušili tudi poslušalce brez znakov.

Izredne važnosti je baje razodeval dr. Schmidt iz Berlina; prof. Bourlet iz Pariza; Fischer iz Romunije; Bockhäuser iz Severne Amerike in Nylan iz Švedske, ker so jim esperantovci zadovoljno aplavdirali.

Praznovanje tega velepomembnega kongresa je trajalo v Draždanih ves teden.

Š k e d e n j s k a.

Goriškemu učiteljstvu!

Vsled odloka sl. c. kr. okrajnega šolskega sveta v Gorici, dd. 27. avgusta t. l., št. 1800, se javlja, da je dovolil v svoji seji, da se smejo oprostiti dne 27. septembra t. l. vsi oni učitelji in učiteljice okraja goriškega, ki se udeležijo glavne skupščine „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ v Gorici.

Azijatska nasilnost.

Da smo označili kake razmere za nezno, smo jih doslej nazivali za turške razmere, a dandanes se razmere na Turškem obračajo na bolje, nasilnost se umika ustavnosti, Na Štajerskem pa so ljudje, ki so bolj nasilni nego barbari na Turškem in v Aziji. Nemškutarstvo na Štajerskem je huje od razpitenih turških razmer, počenjanje nemčurjev je prava azijska nasilnost. Če vidimo, kakih sredstev se danadan poslužuje posilinemstvo na Spodnjem Štajerskem, da se umetno vzdrži na površju, se moramo res vprašati, ali še živimo v ustavni državi, ali smo Slovenci ravnopravni državljani ali le helotje. In vlada gre nemčurjem pri njih rabeljskem delu na roko, da, ona

Dne 20. novembra 1894 se poroči s sedanjo vdovo Reziko Kranjčev, ki je doma iz ugledne Žvanutove hiše na Lozicah. Čeravno jima ni rosilo nebo otrok, sta vendar živela v najlepšem soglasju.

Ljudevit Kranjec se je oklenil z vso vnamo izbranega si stanu. Pridno, vestno, marljivo in natančno je deloval v šoli, kar je gospod c. kr. okr. šolski nadzornik I. Thuma vedno rad priznaval ter uspehe Kranjčeve na enorazrednici na Lozicah postavljaj kot vzor. Pridobil si je bil s tem sreča svojih učencev in staršev; pa tudi tovariši so ga z obzornostjo blagega in mirnega značaja radi imeli in visoko cenili. Vrhutega ni pozabil svojih dolžnosti kot narodnjak. Bavev, hranjujoča njegovo truplo, hrani sedaj črna zemlja pokopališča pri sv. Križu v Ljubljani, a njegov duh plava visoko nad nami.

Bodi mu zemljica lahka in blag nam njegov spomin!

celo podpira nasilnosti nemškutarke klike na Spodnjem Štajerskem.

V zadnjem času so se Nemci vrgli z uprav besno srditostjo na slovensko uradništvo in učiteljstvo. Brezobzirno, naravnost azijsko nastopajo, kjer hočejo izpodrinuti slovenskega uradnika ali učitelja. Svet se zgraža nad nasilnostjo Madžarov, a nič manjša ni nasilnost nemčurjev. Še ni dolgo tega, da so nemški okrajni šolski sveti na Spodnjem Štajerskem zahtevali, da je moral učitelj kompetent izstopiti iz slovenskega učiteljskega društva, če je hotel, da je dobil zaželjeno učiteljsko mesto. Ker pa to ni imelo uspeha, ker je učiteljstvo ostalo zvesto svoji organizaciji in svojim načelom, so natihoma zahtevali, da bi naj kompetent podpisal nemški program in na tistem deloval za nemstvo, „sonst bekommen Sie keine Stelle...“ Imamo dokaze, da se je tako postopalo; a ob značajnosti slovenskega učiteljstva so se razblinile tudi te korupcijske nankane nemškutarjev.

Najnovejšo postopanje nemškutarških okrajnih šolskih svetov pa je to, da se podeli slovenskemu učitelju za vsako malenkost ukor, in ta ukor vpliva potem naslednja tri leta pri kompetencah neugodno za dotičnika. Znani so nam slučajji, da je nemški okrajni šol. svet izrekel ukor slovenskemu učitelju, ker je ta nekega kaplana tožil zaradi razžaljenja časti, češ, učitelj je imel s sodnijo opravka. Neki učitelj je bil tožen in čeprav je bil oproščen, mu je izrekel okrajni šolski svet vendarle ukor, češ, učitelj je imel s sodnijo opravka. V nekem okraju so nekemu učitelju iz istega vzroka izrekli popolnoma po krivici kar tri ukore naenkrat, samo da so mu tako onemogočili kompetenco. A rekord je pri nasilstvu dosegel ptujski okrajni šolski svet.

Na Ptujski gori je bilo razpisano nadučiteljsko mesto. Med drugimi je prošil za to službo tudi ondodni učitelj tov. Ivan Klemenčič. Ker pa je značajan Slovenec, ki ne mara lizati Orniču in Straschillu rok, so sklenili očka Straschill, da Klemenčič ne bo nadučitelj na Ptujski gori. Pričela se je proti Klemenčiču ostudna gonja, ki kaže uprav azijsko nasilnost spodnještajerskega posilinemstva.

Da bi Klemenčiču onemogočili kompetenco, je zloglasni ptujski listič „Štajerc“ naperil neko tožbo zoper Klemenčiča. V svesti svojega neomejenega vpliva, ki ga ima „Štajerc“ na sodnike v Ptuj, je pisal že pred obravnavo, da Klemenčič mora biti obsojen itd. A v kljub vsemu pritisku je bil Klemenčič sijajno oproščen in „Štajerc“ postavljen na laž. To je bolelo, zakaj blamaža je bila tem večja, ker so že v Mariboru in Gradcu izhajajoči nemški listi pisali o obsodbi Klemenčiča kot gotovi stvari, a so se urezali.

Ko je Klemenčič vložil svojo kompetenčno prošnjo za nadučiteljsko mesto na Ptujski gori, so iz Ptuja nahujskali nekatere, naj bi po fari nabirali podpise zoper njega. Ker je pa Klemenčič obče priljubljen, celo „Štajercijanci“ niso marali delovati zoper njega in krajni šolski svet, kjer je polovica odbornikov „Štajercijancev“, ga je soglasno predlagal na prvem mestu. Glasoval je za Klemenčiča tudi krajni šolski ogleđa, ki je sicer trden Nemec, a pravičen mož.

To je bil drugi hud poper očku Straschillu in tuhtal je, kako bi Klemenčiča vendarle izpodrinil.

Pri seji okrajnega šolskega sveta ptujskega, ki je v nemških rokah, je bil v kljub vsi gonji vendarle sprejet v ternopredlog tudi Klemenčič, zakaj pravica je le pravica in se ne da kar tako potepniti.

To je bil tretji hud poper Straschillu. Tedaj pa mu je zavrela kri, da je pozabil vse ozire na pravičnost in dostojnost. Potegnul je iz žepa akte zgoraj omenjene sodnijske obravnave zoper Klemenčiča ter jokal, da takšen človek, ki je imel že s sodnijo opravka itd., ne sme biti v ternopredlogu. Uspeh njegove jeremijade je bil ta, da je bil Klemenčič izbačen iz ternopredloga, sprejet pa g. Čuček. To je nezasiškan škandal, prava azijska nasilnost.

Ker je „Štajerc“ Klemenčiča tožil — in čeprav je bil ta sijajno oproščen — je bil Klemenčič izbačen iz ternopredloga.

Tu ne gre samo za slučaj Klemenčič, temveč to je splošnega pomena. Potej „logiki“ ptujskega okrajnega šolskega sveta je vsak slovenski učitelj vogelfrei. Da

se ga iznebe, je treba le, da ga „Štajerc“ toži, če je potem dotični učitelj obtožbe oproščen ali ne, to je vseeno — s sodnijo je imel opravka in to je dovolj vzroka, da se ga iz ternopredloga izbačne.

In kakšne ljudi protežirajo nemškutarški okrajni šolski sveti? Kdo je ta Tschutschek, ki je našel milost v očeh Straschillovih? Sicer nam je jako neljubo, da se moramo pečati z osebnostmi, a nasproti azijski nasilnosti se nehajo vsi oziri. Edino pravo je tu: zob za zob... Brezobzirno je treba to kliko razkrinkati, saj itak nima nobenega čuta za pravičnost več.

Ta Čuček je slovenski renegat, je vstopil v nemško učiteljsko društvo, samo da bi bil imenovan za nadučitelja v Zrečah, a odločen korak slovenske učiteljske organizacije je to preprečil. Za njegovo odpadništvo ga je konjiško društvo izključilo, zakaj za politične neznačajne ni mesta v slovenski učiteljski organizaciji.

Kakšne kvalitete je ta Čuček, pardon: Tschutschek, se razvidi iz tega, da ga je neki pristen Nemeč (ime je v našem uradništvu na razpolago) v gostilnici javno imenoval, da je politična vl... (politische H.), a Tschutschek je to psovko prav tako kot zaslužno mirno vtaknil v žep. Pristni Nemci obsojajo počenjanje podivjanih nemčurjev, pravim Nemcem se studii neznačajnost posilinemcev.

Straschill in Tschutschek — kako lep parček je to! — Za Čučka se je Straschill zavzel in s tem se je postavil na stran politične vl... Za nadučiteljsko mesto v Studencah se je Čuček tudi potegoval, a slovenjebistriški okrajni šolski svet, čeprav je nemški, se je sramoval, da bi ga predlagal. Kar drugod zavrejo, česar se drugod sramujejo, to so Straschill in drugovi pograbil, da so izpodrinili značajnega Slovenca. Tu se vidi, da jim je v borbi zoper Slovence vse dobro došlo, še celo politične vl... .

Ta azijska nasilnost ptujskega okrajnega šolskega sveta vpije po odporu. In naj si gospoda zapomni, da vsaka sila do vremena in da nastane vihar, ki bo pometel s to kliko.

Apelujemo na štajerski deželni šolski svet, če ima še kaj čuta za poštenost in pravico, da razveljavi od ptujskega okrajnega šolskega sveta sestavljen ternopredlog za nadučiteljsko mesto na Ptujski gori. Ako pa tega ne stori, bomo vedeli, da deželni šolski svet odobrava nasilnosti okrajnih šolskih svetov, da je tudi sam azijsko nasilen. Naj gospoda ne tira krutosti do skrajnosti, zakaj še živimo v ustavni državi in to slovesno izjavljamo, da te klofute slovenska javnost sploh in posebe še slovensko učiteljstvo ne vtakne mirno v žep!

Hranilnica in posojilnica „Učit. konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom se je dne 1. kimavea t. l. preselila v Gradišče št. 4, I. nadstr. t. j. v poslopje, kjer je Učit. tiskarna.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Upravni odborniki „Zaveze“ se odpeljejo v Gorico dne 6. septembra po državni železnici z vlakom, ki vozi iz Ljubljane ob 5:50 zjutraj, z Jesenic z brzovlakom ob 7:59 in pride v Gorico ob 9:46. Kdor se vozi po južni železnici, se odpelje iz Ljubljane s poštnim vlakom ob 5:06 zjutraj, iz Nabrežine ob 10:02 in pride v Gorico ob 11:10 predpoldne; brzovlak pa odhaja iz Ljubljane ob 6:02 zjutraj, iz Nabrežine ob 9:12 in pride v Gorico ob 10:04 predpoldne. Delegati in drugi udeleženci se pa lahko odpeljejo po državni železnici iz Ljubljane ob 7:05 zjutraj, z Jesenic ob 9:40 in se pripeljejo v Gorico ob 12:02 opoldne.

Vodstvo „Zaveze“

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate za glavno skupščino so dalje prijavila sledeča „Zavezina“ društva:

XXVIII. Slovensko učiteljsko društvo v Istri:

94. Franc Waišel, nadučitelj — Hrušica.

95. Egidij Čeh, c. kr. učitelj — Trst.
96. Štefanija Čeh, učiteljica — Boršt.
97. Franc Venturini, učitelj — Dolina.
Namestnik:
22. Luđovik Kabaj, učitelj — Slivje.
XXIX. Učiteljsko društvo za Trst in okolico:

98. Anica Scheimer učiteljica — Prosek.
99. Anica Švigelj, učiteljica — Bazovica.

100. Fran Martelane, nadučitelj — Katinara.

101. Štipe Ferluga, nadučitelj — Opčine.
102. Ivan Furlani, nadučitelj — Opčine.
103. Ciril Valentič, učitelj — Škedenj.
104. Anton Grmek, učitelj — Vrđela pri Trstu.

XXX. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo:

105. Karel Perko, učitelj — Stopiče.
106. Ana Grudnik, učiteljica — Trebnje.
107. Marija Grobovšek, učiteljica — Št. Peter.

XXXI. Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani:

108. Jakob Dimnik, nadučitelj — Ljubljana.

109. Alojzij Kečelj, učitelj — Ljubljana.
110. Andrej Rapč, učitelj — Ljubljana.

XXXI. Zveza slov. štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju:

108. Anton Gnus, nadučitelj — Dol pri Hrastniku.

109. Anton Petriček, nadučitelj — Žalec.
110. Ignacij Šijanec, učitelj — Gornji grad.

Namestnik:

23. Franc Voglar, učitelj — Celje.

Vodstvo Zaveze
Luka Jelenc,
predsednik.

„Zavezi“ so poslala uđnino sledeča učit. društva:

Za leto 1907.:
Mariborsko učit. društvo 22:40 K

Za leto 1908.:
Litijsko učit. društvo 39— K

Slovenjegrajsko " " 21— "

Tolminsko " " 61— "

Laško " " 22— "

Belokranjsko " " 29— "

Ormoško " " 32— "

Fr. Luznar,
blagajnik.

„Jubilejska samopomoč.“ Dne 15. avgusta 1908 je umrl tovariš nadučitelj Leopold Abram, član našega društva. G. vdovi sem izplačal 452 K. Kakor po navadi sem razposlal vsem članom položnice in prosim, da takoj vplačajo dotično vsotico. Nikar ne pozabite 10 h in ne pošiljajte denarja po nakaznici. Poslal sem obenem tudi „Imenik“ članov z računskim zaključkom.

Ig. 28. avgusta 1908.

Franc Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Ganglovo dramo „Sin“ uprizori 8. t. m. Narodna čitalnica v Rojanu.

Zvonček objavlja v 9. letušnji številki to-le izbrano in bogato vsebino: 1. Dekle in ogledalo. Janko Polák. Pesem. — 2. Zgodba o lahkovernem mlinarju Tomažu. Juraj Pangrac. Povest s podobo. — 4. Vrtnar. Fr. Kolednik. Pesem. — 5. Mladi fizik. J. N. Poučni spis. — 6. Posetiti travnike moram... Zagorski. Pesem. — 7. Regiment po cesti gre. Podoba. — 8. Mali postopač. Josipina Fullerowna. Povest. — 9. Dolgi prsti. Podoba. — 10. Dolga roka. Podoba. — 11. Jurčkov kos. Jože. Povest. — 12. Starček in ptica. Janko Polák. Pesem. — 14. Pouk in zabava. — Kdor išče — najde! — Besedna naloga M. J. G. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Grof Lev Tolstoj: Kazaki. — Kavkaška povest. Iz ruščine prevrel Josip Knaflič. Naslovno sliko narisal Hugo V. Gerbič v Trstu 1908. Tiskala in založila tiskarna „Edinost“. To krasno povest, ki se prištevata najimennejšim delom velikega ruskega pisatelja, je izdala zdaj tiskarna „Edinost“ v elegantni, z lepo naslovno sliko opremljeni knjigi. Po tej knjigi bodo Slovenci brez dvoma z veseljem segali, saj „Kazaki“ so povest, ki jo človek čita vedno zopet z nezmanjšanim zanimanjem, povest, ki nudi vedno novega užitka. Knjiga je izredno poceni: stane samo 1:60 K; po pošti 20 vin. več in se dobiva v tiskarni „Edinost“ in po vseh slovenskih knjigarnah.

Kulturno delo.

+ Vabilo na XIII. redno veliko skupščino „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ v nedeljo, dne 13. septembra 1908, v Ptuj. Vzpored: Zborovanje se prične ob 11. dopoldne v „Narodnem domu“. 1. Nagovor prvomestnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Po-